

Title: University E-studying in the Republic of Macedonia

Наслов: Електронското учење во високото образование на Р. Македонија

Authors: Darinka Marolova, Faculty of Philology, Goce Delcev University - Stip
(darinka.veselinova@ugd.edu.mk),

Kostadin Golakov, Faculty of Philology, Goce Delcev University - Stip
(kostadin.golakov@ugd.edu.mk)

Автори: М-р Даринка Маролова, Филолошки факултет, Универзитет Гоце Делчев – Штип (darinka.veselinova@ugd.edu.mk),

Костадин Голаков, Филолошки факултет, Универзитет Гоце Делчев – Штип
(kostadin.golakov@ugd.edu.mk)

Abstract

Nowadays, when the computer is considered to be a utility in every household, in every governmental and private institution, when the Internet is a necessity for every clerk, teacher, head of institution, senior, employee, student, pupil and a child even, we may assert that the Internet is an integral part (or should be) of every high education curriculum. E-studying, i.e. studying by means of technical devices, as it is in this case, the Internet, with all its software plug-ins, is the peak of the contemporary education. E-studying has been applied for several years at the Goce Delcev University in Stip. The following paper is original and bases on researches on the methods and results from application of e-studying, as part of the everyday practice at Goce Delcev University. It aims to provide overview on the experience from the electronic interaction between teachers and students, electronic individual work exercises, study materials, forums, research, as well as from evaluation of achieved results i.e. the experience from the e-studying application at the University, in order to reveal the benefits and eventual disadvantages of such modern way of studying and it shall make an attempt to promote positive sides and suggestions for its future improvements.

Key words: Internet, E-studying, high education, teacher, student

Резиме

Денес во времето кога компјутерот се смета за инвентар во секој дом, во секоја државна и приватна установа, кога интернетот е потреба на секој службеник, наставник, раководител, претпоставен, вработен, студент, ученик па дури и дете, не можеме, а да не констатираме дека интернетот е составен дел (или треба да биде) од секој курикулум во високото образование. Електронското учење, односно учењето со користење на технички помагала, како што е во нашиот случај интернетот, со сите негови софтверски додатоци е врв на модерното образование. На универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип се применува електронското учење веќе неколку години. Овој труд е оригинален и се базира на истражување на методите и резултатите од примената на електронското учење, како дел од секојдневната пракса на универзитетот “Гоце Делчев” во Штип. Тој има за цел да даде приказ за искуството од електронската интеракција меѓу наставникот и студентот, за електронските вежби за самостојна работа, материјали за учење, форуми, истражувања, како и за евалвацијата на постигнатите резултати, поточно за искуството од примената на електронското учење на овој универзитет, со цел откривање на придобивките и евентуалните недостатоци од овој современ начин на учење, ќе се направи обид за промовирање на позитивните страни и предлози во насока на подобрување и усовршување на овој начин на учење.

Клучни зборови: Интернет, електронско учење, високо образование, наставник, студент

Наставниците кои живеат и работат во 21. век мора да се навикнат на новата технолошка околина, на новиот начин на живеење и на епохата на постојан развоток на технологијата и методологијата. Системот за електронско учење (понатаму во текстот Е-учење), кој е овозможен преку образовната алатка Moodle се користи на универзитетот „Гоце Делчев“ веќе неколку години за креирање на интерактивни Интернет-курсеви, кои им нудат повеќе можности на студентите, но и на наставниците.

Ова истражување се посветува на досегашното искуство од примената на Е-учење, вклучувајќи ги карактеристиките, активностите и чекорите кои се преземаат при

самото креирање на курсот од страна на наставникот, при користењето на курсот од страна на студентите како и при евалвацијата на постигнатото знаење.

И Македонија како и другите европски земји ја имплементираа (или сè уште се наоѓаат во фаза на имплементација) новата информатичка и комуникациска технологија. Ние овде ќе се задржиме само на актуелната примена на Е-учење на универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип. Иако е нашиот универзитет прилично млад, сепак со својата посветеност и фокусираност, тој е многу близу до постигнување на, можеби, најважната цел на секоја образовна институција, а тоа е да овозможи што е можно подобро и поквалитетно образование за своите студенти.

За успешна примена и интеграција на Е-учењето во образованието најпрво беа спроведени неколку обуки за наставници, асистенти и администратори, вработени во оваа образовна институција. За таа цел беше потребно и изготвување на посебен софтвер кој ќе одговара на потребите на наставниците и на наставата, а секако и изготвување на соодветен курикулум¹ кој ќе допушти интеграција на Е-учење во секојдневните наставни активности.

Moodle функционира единствено со помош на Интернет, за што е неопходен компјутер. На Интернет наставникот со свое кориснички име и лозинка, преку официјалната страна на Универзитетот: www.ugd.edu.mk креира курс на свој начин, за соодветниот предмет. За да дојдат студентите до курсот се регистрираат како учесници со свои кориснички имиња и лозинки. Ним им се достапни сите курсеви (креирани од сите наставници и од сите факултети), а за полесно доаѓање до соодветниот курс, курсевите се подредени во категории. Главни категории на курсевите се: додипломски и постдипломски студии, кои понатаму се делат според факултети, па според групи/насоки и на крај според студиски години и предмети. Некои курсеви се заштитени со лозинка, и се достапни само за студентите кои ја знаат лозинката, т.е. на кои им ја кажал лозинката наставникот, а не и за надворешни членови.

Moodle е замислен како интерактивен начин на учење преку Интернет, кој ги нуди следниве опции:

¹ Затоа во креирањето на новите курикулуми во иднина треба да бидат земени предвид и сите досегашни искуства, како позитивни, така и негативни, од примената на Е-учење.

- Истакнување на слика или текст во вид на соопштение, упатство, лекција и сл.;
- Задавање на задача или активност: квиз, анкета, работилница, проект (индивидуален или групен), тема за семинарска, тема за есеј и сл.;
- Упатување кон извори на знаење: веб-страница, наслов на книга, речник, енциклопедија, други ресурси;
- Овозможување на социјална интеракција преку форуми и социјалната мрежа, каде си пишуваат, се договараат, се информираат, дискутираат, си потираат коментари, но пораките им стигнуваат на електронската пошта. Социјалната интеракција ја остваруваат студентите и со наставникот, а не само меѓу себе.

Со сето ова се поттикнува самостојната работа кај студентите. Наставникот е тој кој постојано ги следи активностите на студентите и врз основа на нивните коментари, прашања, дискусии, резултати од квизови, анкети, резултати од напишани семинарски работи, есеи, тој добива претстава за сите студенти, поточно за нивните интереси, мотивации, желби, способности, знаења и сл. Во зависност од интересите и способностите на секој студент наставникот може да му предложи и некој филм, некое книжевно дело, музика и сл. или да го упати кон некоја веб-страница, енциклопедија, книга, речник или лексикон каде што ќе може тој да најде повеќе информации за таа област. При тоа може наставникот и самиот да направи свој речник или лексикон, или да им даде пристапна студентите и тие самите да учествуваат во креирањето на речникот или лексиконот и потоа да го користат како извор на информации. Наставникот може да им препорача и тема за дискусија во форумите и да ги следи потоа нивните мислења и ставови. Тема може да предложи и некој од студентите. Освен тоа, наставникот им дава дополнителни вежби и задачи на студентите за проширување на знаењето. Овие не се земаат предвид при оценувањето, затоа што се воннаставни активности кои имаат за цел проширување на знаењето и се во согласност желбата на самиот студент.

Најважен е при сето ова контактот меѓу наставникот и студентите кој се остварува 24 часа. Иако наставникот ја следи цело време секоја активност и заинтересираност на студентот, сепак мора да се признае дека, не секогаш наставникот ја добива вистинската слика. Некогаш студентот може да ги отвора

курсевите без некој посебен интерес, туку едноставно од љубопитност, или пак за да остави лажен впечаток на активен студент.

Иако е делумно можно, оценувањето да се врши електронски, сепак физичкото присуство на студентот на предавања/вежби, на колоквиуми и на завршен испит и натаму важи како најдобра и најверодостојна метода. Досегашното искуство покажало дека и натаму се смета за најсоодветно оценувањето преку директен контакт меѓу наставникот и студентот. Така би се избегнале можностите за манипулирање и мамење од стана на студентите, затоа што наставникот никогаш нема да биде 100% сигурен кој седи на другата страна од електронската врска, и кои помагала ги користи студентот во моментот на евалвација (речници, енциклопедии, учебници, Интернет-страници и сл.). Семинарската работа и есејот може да ги закачи студентот од дома, но сепак мора наставникот да ја прочита и да ја оцени. Сè уште не е изводливо автоматското оценување, затоа што машината може да ги земе предвид само евентуалните граматички грешки, а не и содржинските и стилистичките вредности на текстот. Навистина е можно учеството на квизови со автоматско оценување, но праксата покажа дека овие резултати не се земаат предвид при изведувањето на крајната оцена, туку ова оценување се врши само со цел да се натпреваруваат студентите меѓу себе или секој сам да си процени на кое ниво се наоѓа неговото знаење.

Досегашната примена на Е-учење во наставата во високото образование покажа и позитивни и негативни страни. Придобивките се дека интеракцијата меѓу наставникот и студентот е на највисоко можно ниво, 24 часа на ден, така што наставникот во секое време може да ја следи активноста на студентите. Овој начин на учење нуди и голем број на извори на знаење, кои се лесни за користење, и можности за активирање и мотивирање на студентите за активно учество во наставата од дома, каде им е доста удобно, а и секому му е многу поедноставно да седне на компјутерот, кој денес претставува задолжителен инвентар на секој дом, отколку да се подготвува, да патува до институцијата, за да присуствува физички на наставата, или пак да оди во некоја библиотека каде ќе седи на столче, во просторија со многу други лица и ќе бара материјали за надградба.

Овој вид на учење наоѓа особено добра примена кај вонредните ученици и им овозможува да бидат во тек со настаните, како би можеле да го надополнат

испуштено од наставата, од која се спречени да присуствуваат од оправдани причини.

И покрај многуте придобивки, сепак ова учење има и свои слабости. Имено, негативна страна е што наставникот троши многу време во изготвување на курсот (особено оној кој треба да направи курсеви по повеќе предмети), а за тоа е неопходно и негово знаење за соодветно користење на алатките. Освен тоа наставникот треба да умее и да ги адаптира содржините од Е-учење кон предвидената наставна материја. Сепак, некои наставници, особено постарите не се подготвени да ги променат класичните методи на настава кои тие со години наназад ги користеле, а кои важат денес за застарени и да ги заменат со нови, кои вклучуваат технички поддршки.

Друга негативна страна е што нема жива интеракција меѓу наставникот и студентот и што студентите остануваат долго време пред компјутерот, не се движат, а и интеракцијата преку Интернет не е истовремена и паралелна, затоа што контактот е во вид на праќање електронски пораки. Освен тоа, многу од студентите не го сфаќаат Е-учење со сета сериозност, како начин на учење, туку многу повеќе како начин на забава, интеракција и сл.

Досегашната практика покажа дека големата интеракција преку Е-учењето овозможува подобрувања во квалитетот на учење и предавање и иако како ново искуство во начинот на студирањето, сепак со врвни резултати. Иако овој нов модус на учење е сè уште во зародиш, со напредокот на технологијата и методологијата се очекува дека ова ќе стане рутина и единствен начин на предавање, учење и оценување. Во насока на подобрување на квалитетот на наставата ние предлагаме интегрирање на Е-учење во класичната настава, што би вклучувало за време на наставата во просториите на факултетите да се извршуваат некои од задачите со помош на алатките на Moodle. Така наставникот би бил сигурен дека задачите ги извршуваат студентите самостојно и би можел да ги вклучи и резултатите од Е-учење во крајната оценка на студентот. Мораме да признаеме дека системот за Е-учење, каков што го имаме денес, не е доволно зрел за да се применува и во оценувањето. За таа цел би требало да се усоврши во насока на поставување на камера за пренос на слика и звук, како би можело директно да се гледа дека студентот самостојно го изразува своето знаење, дека не чита, или дека не му кажува друг. А за да се спречи евентуална манипулација со отворање други алатки на екранот (на пр. енциклопедија

или учебник) додека е испитуван студентот, би требало системот да нуди опција за забрана на отворање на други алатки. Но дури и да се направи таков „совршен систем“ за оценување, сепак информатичката технологија никогаш не може да биде на мир од хакерите, кои го развиваат хакерството, може да се каже, паралелно со развојот на самата технологија.

Да ги обединиме Е-учење и забавата и ќе постигнеме совршени резултати

Користена литература и Интернет ресурси:

Caulfield, J. (2011) *How to design and teach a hybrid course : achieving student-centered learning through blended classroom, online and experiential activities*. Sterling, Virginia

Rice, W.H. (2006) *A Complete Guide to Successful Learning Using Moodle*. Packt Publishing, Birmingham

Sands, P. et al. (2002) *Teaching With Technology Today*. University of Wisconsin-Milwaukee

<http://www.fao.org/docrep/015/i2516e/i2516e.pdf>,

<http://frontpage.montclair.edu/tti/studentonline/courses1.html>

http://www.its.txstate.edu/departments/instructional_design/hybrid-course-development.html,

http://wefli4.lang.washington.edu/german/moodle/file.php/1/Student_guide_to_Moodle.pdf,